

SETANTA ANYS DEL TRENTA-SIS*

Com en la vida d'una persona, l'efemèride d'un aniversari de Guerra Civil és només això: un aniversari, un moment curt i puntual en el temps, sovint mancat de contingut per sí mateix si no és estenent-se endavant i endarrera per millor comprendre la magnitud de la tragèdia. Un similar trencament de convivència, aquest esquinçar-se de banda a banda una societat, encara es va fer sentir més allà on la convivència i les relacions socials i de coneixença eren més pròximes, més quotidianes i estretes. La ferida de la guerra i la divisió van caure damunt dels pobles petits d'arreu del país amb conseqüències força diferents que a Barcelona o a la resta de capitals i ciutats grans. Endavant i endarrera del trenta-sis.

Per sort cada vegada queda més lluny l'efemèride –setanta anys són molts-, i sembla que, tan la Guerra com els tristos esdeveniments anteriors i posteriors als tres anys de conflicte són, cada cop més, pastura de documental i rates de biblioteca entre les que, humilment, em compto. Malgrat el temps transcorregut, no hi ha intenció en aquest article de cap afany de revisió. Per ignorància i per respecte al silenci que n'és la causa. La gent que va viure tan tristos moments en carn seva i en la de les seves famílies, els nostres grans, espectadors o protagonistes gens privilegiats, és evident que per la seva situació del tot subjectiva, personal i intransferible, no poden tenir altra opinió que la que podem tenir nosaltres respecte dels temps d'avui que ens ha tocat viure: una opinió estrictament personal. Si més no, per sobre del silenci i de la discreció que tenen tot el dret de demanar, se'ns lleguen certes qüestions indiscutibles: el mal de la guerra i la divisió violenta, el terror a la dictadura de la revolució o a la dictadura militar i d'ordre, la por i els mals, en definitiva, a la imposició, al no deixar fer allò a que es té dret (sovint amb l'excusa que és pel nostre bé i és el millor per tots). I el patiment immens que això suposa per tothom, els “ellos”, els “nosotros” i, sobre tot, per la gent que no és de ningú i només vol viure tranquil·la a casa seva. Sense fer nosa i sense que la destorbin.

Per sort ja han passat setanta anys i ha plogut el que bonament ha estat possible. Desitjant per endavant una molt llarga vida als qui ho visqueren (que bé se la tenen merescuda), la veritat és que ja en queden ben pocs i, de ben segur, assisteixen satisfets al desenvolupament de generacions del tot alienes i llunyanes a les pors d'aquells temps.

Sembla, sempre des de la ignorància, que n'hem après si fa no fa.

Avui, setanta anys enllà i ençà, vivim en democràcia i tot allò dolent sobre el que ens han advertit queda enrera: Tothom confia en la imparcialitat democràtica dels governants. Avui es pot formar part de qualsevol entitat o associació sense traumes i assistir a qualsevol reunió o signar qualsevol manifest sense por ni represàlies; avui la propietat privada es respecta i no està al caprici dels governants, no la poden collectivitzar o expropiar sense causa ni criteri; avui es pot discrepar o fer ús del dret d'al·legacions sense patir d'entrar en cap llista de *desafectes* als qui ens governen, ni existeix divisió entre “bons” i “mals” riudomencs; avui no hi ha por ni nervis si et venen a buscar de l'Ajuntament, hagi penjat o no qualsevol cartell o bandera; avui no cal patir per llepar o discrepar: s'autoritza i es dóna permís per fer exactament el mateix a tothom –i es sanciona a tothom per igual-, i ningú ha de rebaixar-se davant cap capítol local. Naturalment, avui tothom és igual a l'hora d'entrar a treballar a l'Ajuntament, voti el que voti o sigui amic o parent de qui sigui; s'ha deixat enrera el pa i el circ a l'hora d'enredar al poble i queda ben lluny el país de festa i pandereta que digué el poeta. En definitiva, tothom s'expressa democràticament i lliure, discrepa o critica sense cap mena de por o represàlia i, hi podeu posar la mà al foc, sense provocar cap tipus de ressentiment o rancúnia.

I el més important: quan ja no és així i les coses es comencen a torçar, es pot canviar cada quatre anys mitjançant vot secret. Per sort. O gràcies a Déu.

Salvador Mestre Gispert

* Publicat a L'OM, Revista de Riudoms, l'agost del 2006